

نام دبیر: محبوبه رهبر تجارت

نام درس: منطق

عنوان درس: اقسام و شرایط تعریف درس چهار

روش تدریس: ترکیبی از روش توضیحی و پرسش و پاسخ و فعالیت گروهی

وسایل کمک آموزشی: کتاب، تخته، ماژیک، تخته پاک کن، کاسه

هدف کلی درس: آشنایی دانش آموزان با اقسام و شرایط تعریف

اهداف رفتاری دانش آموز در پایان درس:

1- دانش آموز باید بتواند تعریف لغوی را با ذکر مثال توضیح دهد

2- دانش آموز باید بتواند تعریف از طریق ذکر مثال را با ذکر مثال

توضیح دهد

3- دانش آموز باید بتواند تعریف مفهومی را با ذکر مثال توضیح دهد

4- دانش آموز باید بتواند ترکیبی از انواع تعریفها را از یکدیگر

تشخیص دهد

5- دانش آموز باید بتواند شرط واضح بودن تعریف را با ذکر مثال

توضیح دهد

6- دانش آموز باید بتواند شرط جامع بودن تعریف را با ذکر مثال

توضیح دهد

7- دانش آموز باید بتواند شرط مانع بودن تعریف را با ذکر مثال

توضیح دهد

8- دانش آموز باید بتواند شرط دوری نبودن تعریف را با ذکر مثال

توضیح دهد

فعالیت‌های قبل از شروع درس: سلام و احوالپرسی، شعر یا گفتار یا حدیثی

در رابطه با مناسبت روز بیان شود، حضور و غیاب دانش آموزان، رفع

مشکلات و اختلالات مربوط به کلاس برای جلوگیری از حواس پرتی،

پرسش از دروس قبلی

آمادگی و ایجاد انگیزه: طرح سوال و شرکت دادن دانش آموزان در بحث کلاسی، وسیله‌ای مثلا طاس یا اگر نبود کاسه گلی با خود به کلاس می‌بریم و از شاگردان می‌پرسیم به نظر شما طاس چیست و معنای آن را از کجا پیدا می‌کنیم سپس فرهنگ لغتی را که با خود به کلاس برده‌ایم به دانش آموزان نشان می‌دهیم و با کمک یکی از دانش آموزان داوطلب معنای طاس را از لغت نامه پیدا می‌کنیم یا برای معرفی طاس به دانش آموزان، طاس یا ظرف گلی را که از قبل تهیه کردیم از کیف خود بیرون آورده آن را به دانش آموزان نشان می‌دهیم و می‌گوییم طاس یعنی ظرفی مثل این

ارائه درس:

1- **تعریف لغوی** با سه روش انجام می‌گیرد: الف) توضیح نحوه شکل‌گیری واژه که معمولا با عبارتهای این واژه **مخفف**.... این واژه **مرکب** است از این واژه **معرب**..... این واژه **ترجمه**.... بیان می‌شود لازم به ذکر است که تعریف لغوی معمولا در لغت نامه به چشم می‌خورد ب) بیان کلمات مترادف و هم‌معنا مثل دوش یعنی دیشب، ایمیل یعنی پست الکترونیکی، فلسفه یعنی دوستدار دانایی

2- **تعریف از طریق مصداق** با سه روش صورت می‌گیرد:

الف) نشان دادن مثال و مصداق مثلا برای تعریف مداد یک مداد را به مخاطب نشان می‌دهیم

ب) مصداق آوردن در تعریف. به عنوان مثال:

حیوان به موجوداتی مثل اسب، خرگوش گفته می‌شود

بیماری‌های ویروسی به بیماری‌هایی همچون سرماخوردگی، آنفلونزا، اریون، آبله مرغان گفته می‌شود

پرنده به موجوداتی شبیه مرغابی، قناری، اردک، کبوتر گفته می‌شود

نبی به انسانهایی همچون ابراهیم، عیسی، موسی گفته می شود
مركبات عبارت است از میوه هایی مانند پرتقال، لیمو
کتاب مقدس به کتابهایی همچون قرآن، انجیل گفته میشود
اتومبیل یعنی وانت، سمند، کامیون
(ج) مفهوم را به مفاهیم نزدیک به آن شبیه کنیم مانند:
فنجان ظرفی شبیه به لیوان می باشد
نارنگی میوه ای شبیه به پرتقال است

3- تعریف مفهومی یعنی یک مفهوم مجهول را به وسیله یکسری مفاهیم کلی دیگر تعریف کنیم تا برای ما معلوم شود

نسبیت میان تعریف مفهومی با مفهوم مجهول باید

تساوی باشد

در تعریف مفهومی ابتدا مفهوم مشترک و امر عام با دیگر مفاهیم بیان میشود و سپس مفهوم منحصر به فرد و خاص آن مفهوم ذکر می گردد
مثال:

تعریف انسان: جاننداری از نوع حیوانات پستاندار است که دارای قوه تفکر می باشد

تعریف اسب: حیوانی چهار پا است که علف خوار می باشد
تعریف جیوه: فلزی است که در حالت عادی به شکل مایع می باشد

تعریف فعل: کلمه‌ای است که انجام کار یا وقوع حالتی را می‌رساند.

4- واضح بودن در تعریف یعنی استفاده از مفاهیم واضح و آشنا برای مخاطب و عدم استفاده از مفاهیم ناآشنا و قدیمی و مفاهیم استعاری مثالهای زیر دارای شرط واضح بودن در تعریف نیستند:

تعریف قله = چکاد ❌ 😞

تعریف آتش: عنصری شبیه به نفس انسان ❌ 😞

تعریف چانه: زرخدان ❌ 😞

تعریف باران: رحمت خداوند ❌ 😞

تعریف ایمان: عنایت خداوند ❌ 😞

تعریف یم: قماقم ❌ 😞

تعریف خورشید: سکه طلایی ❌ 😞

5- تعریف باید در بردارنده تمام مصادیق مجهول باشد و به عبارتی همه افراد مجهول را در خود جمع کند نباید اخص باشد اگر تعریف اخص یا خاص تر از مجهول باشد جامع نیست. مثالهای زیر جامع نیستند:

تعریف مثلث: شکلی سه ضلعی ← جامع نیست 😞 چون مثلث قائم الزاویه را شامل نمی‌شود

تعریف پرنده: جانداری که در آسمان پرواز می‌کند ← جامع نیست 😞 چون شتر مرغ را در بر نمی‌گیرد

تعریف مسلمان: معتقدان به امامان دوازده گانه ← جامع نیست

6- تعریف نباید اعم تر از مجهول باشد یعنی نباید مصادیق غیر را دربرگیرد مثال:

تعریف طاووس: پرنده ای زیبا ← مانع نیست 😞 پرندگان زیبای بسیاری جز طاووس همچون قناری را شامل می‌شود

تعریف حیوان: موجود نیازمند اکسیژن ← مانع نیست ☹️ چون گیاهان را نیز شامل می شود

تعریف پرنده: موجودی که در آسمان پرواز می کند ← مانع نیست ☹️ چون هواپیما را نیز شامل میشود

7-تعریف نباید دوری باشد یعنی مجهول نباید توسط حود مجهول تعریف شده باشد مثال

تعریف قرص ضد افسردگی: دارویی به شکل قرص برای از بین بردن افسردگی

تعریف علم جامعه شناسی: دانشی که جوامع مختلف را بررسی می کند
تعریف مایع ظرفشویی: مایعی شیمیایی که مخصوص شستن ظروف است

تعریف پل عابر پیاده: پلهای هوایی که برای عبور و مرور عابران پیاده از خیابان ساخته میشود

تعریف قدیم: چیزی که حادث نباشد

جمع بندی: کلاس را گروه بندی کرده از سرگروه هر گروه خواهش میکنیم به کمک اعضای گروه خود خلاصه یکی از مباحث تدریس شده توضیح دهد و خود به عنوان راهنما خطاهای دانش آموزان را اصلاح می کنیم

تعیین تکلیف: انجام فعالیت تکمیلی و امتحان از دروس یک تا چهار